

Metsäkeskus MKN Pohjois-Suomi ProAgria Pohjois-Suomi 4H Elinvoimakeskus Euroopan unionin osarahoittama

Metsäkeskus

Valtakunnalliset luonnontuotepäivät 28.-29.10.2026

Keruuverkostojen kokemukset, esimerkkilaskelmat ja -mallit yrittäjille ja kerääjille

Tuula Nurmela, Jenni Miettunen
Suomen metsäkeskus, Luonnontuotteita pohjoisesta –hanke

2.11.2026

Metsäkeskus

Luonnontuotteita pohjoisesta -hanke

- 1.8.2024-31.12.2026
- Pohjois-Pohjanmaa ja Lappi
- Budjetti 564 174€
- Euroopan maaseuturahasto 2023-2027

- Metsäkeskus hallinnoi
- Pohjois-Suomen Maa- ja kotitalousnaiset/ProAgria Pohjois-Suomi
- 4H Oulu ja 4H Rovaniemi

Metsäkeskus MKN Pohjois-Suomi ProAgria Pohjois-Suomi 4H Elinvoimakeskus Euroopan unionin osarahoittama

Metsäkeskus

Miksi keruuverkostoja selvitettiin?

Hankkeen tavoitteet:

Parantaa luonnontuotealan yritysten toimintamahdollisuuksia

Lisätä luonnontuotealan yhteistyötä ja verkostoitumista

Hankkeessa haluttiin selvittää:

- ✓ Miten uusia kerääjiä saadaan mukaan toimintaan?
- ✓ Miten kerääjät ja yritykset löytävät toisensa?
- ✓ Millaiset keruuverkostot toimivat käytännössä?
- ✓ Miten kerääjien ja yrittäjien yhteistyötä voidaan vahvistaa?
- ✓ Miten varmistetaan riittävä ja laadukas raaka-ainesaanti yrityksille?

Tavoitteena oli löytää toimivia malleja, joilla:

- ✓ parannetaan raaka-aineiden saatavuutta
- ✓ luodaan uusia ansaintamahdollisuuksia kerääjille
- ✓ vahvistetaan yrittäjien ja kerääjien yhteistyötä

Edistetään luonnontuotealan kasvua ja kannattavuutta

Metsäkeskus

Keruuverkostot – Mitä tehtiin?

- ✓ Kerätty kokemuksia olemassa olevista keruuverkostoista
- ✓ Haastateltu yrityksiä, ostajia ja verkostojen toimijoita
- ✓ Tarkasteltu erilaisia toimintamalleja

Toteutettu kolme luonnontuotealan kyselyä

- ✓ Luonnontuoteyrittäjäkysely
- ✓ Luonnontuotteiden kerääjäkysely
- ✓ Metsänomistajien luonnontuotekysely

Kohtaamistilaisuudet:

- ✓ *Oulun seudun luonnontuotteiden keruuverkosto*
- ✓ *Alueellinen kestävä keruuverkosto Tunturi-Lappiin*
- ✓ *Luonnontuotteiden keruuverkosto aktiiviseksi Kuusamossa*

Opinnäytetyö

Luonnontuotteiden keruuverkostomallien kehittäminen ja tehostaminen, Mervi Oilinki-Pulkkinen, Oulun AMK

Metsäkeskus

Yrittäjien kokemusten perusteella toimivan keruuverkoston edellytyksiä ovat:

- ✓ Sitoutuneet ja osaavat kerääjät
- ✓ Yhteiset toimintatavat laadun varmistamiseksi
  - ➢ Tasalaatuista raaka-ainetta
  - ➢ Ympärivuotista saatavuutta
- ✓ Toimiva logistiikka ja kylmäketju
- ✓ Selkeä tiedonkulku kerääjien ja ostajien välillä
- ✓ Luottamus ja yhteistyö

Yrittäjäkyselyn mukaan, jopa 87 % kyselyyn vastanneista Lapin yrittäjistä olisi ollut kiinnostunut liittymään tai perustamaan luontoalan yrittäjien verkoston

Metsäkeskus

Kerääjät pitävät tärkeinä:

- ✓ lähellä sijaitsevia ostoasemia
- ✓ yhteisiä kylmä- ja varastotiloja
- ✓ kiertäviä ostoautoja
- ✓ selkeitä hintatietoja
- ✓ apua lupa-asioihin ja keruualueiden löytämiseen
- ✓ koulutusta keruuseen, puhdistukseen ja myyntiin

Yli puolet vastaajista koki vaikeaksi löytää ostajia tai muita kerääjiä, joiden kanssa tehdä yhteistyötä.

Peräti 84 % vastaajista olisi kiinnostunut keräämään erikoisluonnontuotteita, jos joku muu hoitaisi lupa-asiat, osoittaisi keruualueet ja järjestäisi ostoaseman lähelle kerääjää.

- ➢ Keruupotentiaalia on paljon, mutta organisointia tarvitaan enemmän

Metsäkeskus

Mitä metsänomistajat toivovat?

- ✓ Selkeitä sopimusmalleja keruualueiden käyttöön
- ✓ Tietoa luonnontuotteiden hinnoista ja kannattavuudesta.
- ✓ Apua luonnontuotteiden tunnistamiseen ja keruumahdollisuuksien arviointiin
- ✓ Lisää koulutusta verotuksesta, tuotto-odotuksista ja yhteistyöstä yritysten kanssa.

Metsänomistajat näkevät luonnontuotteet mahdollisuutena saada lisätuloja metsistään joko keräämällä tuotteita itse, vuokraamalla keruualueita tai tarjoamalla metsiään keruuverkostojen käyttöön.

Metsien monikäyttö ja luonnon arvot kiinnostavat yhä useampia metsänomistajia.

Metsäkeskus

Kyselyjen yhteenveto

Luonnontuotealan kasvu edellyttää toimivia keruuverkostoja

Toimiva verkosto hyödyttää sekä yrityksiä että kerääjiä ja vahvistaa koko luonnontuotealan kilpailukykyä.

Keruuverkostot voivat yhdistää metsänomistajat, kerääjät ja yritykset siten, että luonnontuotteista syntyy lisäarvoa kaikille osapuolille.

Metsäkeskus

Keruuverkostomallit

Metsäkeskus

Neljä toimivaa keruuverkostomallia

1. Hajautettu kerääjäverkosto

✓ paikalliset kerääjät

✓ joustava

✓ vaatii koordinointia

2. Yritysvetoinen alihankintamalli

✓ yritys ohjaa toimintaa

✓ hyvä laadunhallinta

3. Osuuskuntamalli

✓ yhteinen organisaatio

✓ yhteiset investoinnit

4. Digitaalinen verkostomalli

✓ kerääjät ja ostajat kohtaavat verkossa

✓ esimerkiksi Kerääjä.fi

Metsäkeskus

Toimivia keruuverkoston malleja

Keruuverkoston menestys ei riipu niinkään valitusta mallista kuin siitä, kuinka hyvin kerääjät, koordinaattorit ja ostajat saadaan toimimaan yhteisen tavoitteen eteen.

Keruuverkosto ei ole vain keruun organisointia, vaan yhteistyömalli, jolla voidaan lisätä raaka-aineiden saatavuutta, vahvistaa kerääjien ansaintaa ja tehdä luonnontuotealan liiketoiminnasta kannattavampaa.

Metsäkeskus

Oulun 4H-yhdistyksen kihokin välitys (1)

- Keruuverkosto: Oulun 4H:n wa-ryhmä, lehtimainokset, somemainonta, lehtijutut…
- Loppuostajan tilaukset ja sopimukset Oulun 4H:n kanssa
  - Oulun 4H kouluttaa kerääjät ja tarvittaessa auttaa lupien kanssa
    - ✓ Kihokin keruuseen tarvitaan maanomistajan lupa (ruohovartinen, mutta kerätään juurineen). Vuosittain myös EVK:n lupa (pyöreälehtikihokki on elinvoimainen laji).
    - ✓ Koulutukset suolla Oulussa ja Ylikiimingissä. Jos ei pääse paikalle, voi suorittaa verkkokoulutuksena, ja allekirjoittaa laadunvarmistussitoumuksen. Materiaalit löytyvät Oulun 4H:n verkkosivuilta
  - Vastaanotto keruusesonkina Kempeleessä ja Ylikiimingissä 3 krt/vk tai sopimuksen mukaan
    - ✓ Punnitus, laadunvarmistus, keruupöytäkirjan täyttö, pakastus isommissa erissä ja säilytys
    - ✓ Maksut kerääjille noin 1x/2vk. Ansiot voi olla muutamasta eurosta tuhansiin euroihin (palkkio kerääjälle 60 e/kg vuonna 2026. Eniten keräsi: 173 kg eli 10380 e)
    - ✓ Koko erän toimitus pakasteena rekalla Eurooppaan. Laadunvarmistus.

Metsäkeskus

Oulun 4H-yhdistyksen kihokin välitys (2)

- Kihokin keruu ja vastaanottoajat | Oulun 4H-yhdistys - Oulun 4H-yhdistys
  - Video, opetusmateriaalit ja –ohjeet, keräyspöytäkirjat, laaduvarmistussitoumus

Metsäkeskus

Esimerkkilaskelma

Voit lisätä alaotsikon

Metsäkeskus

Kuusenkerkkä

Kerääjän ansainta

Keruupalkkio kerääjälle 5 – 8 € / kg

Keruunopeus vaihtelee 0,5 – 4 kg tunnissa

Esimerkkilaskelma: 10 keruupäivän keruupalkkio

10 pv * 5h / pv * 2 kg / h * 6 € / kg = 600 € verovapaana keruupalkkiona

Metsänomistajan ansainta

Metsänomistajan voi ansaita myymällä tai vuokraamalla keruuoikeuksia 0,5 - 1,0 €/kg

Varttuneesta taimikosta voidaan kerätä 500 – 800 kg / ha

Metsäkeskus

Kuusenkerkkäkeruutapahtuma Rovaniemi

Toimijoiden välistä yhteistyötä luonnontuotealalla

Viestintä/info - kerääjät - kuljetus - koulutus - laadunvarmistus - toimiva logistiikka ja kylmäketju

- ✓ Arctic Warriors, luontaistuotealan yritys
- ✓ Lappia Living Labs –hanke, Lappian luonnontuotealan opiskelija
- ✓ Rovaniemen 4H keruuverkosto, Monikulttuurikeskus MoniNet , Rovaniemen ryhmäkoti

Metsäkeskus

Keruuverkosto esimerkkima

Voit lisätä alaotsikon

Metsäkeskus

Alueellinen keruuverkosto?

- Ravintoloilla ja luonnontuotejalostajilla on pitkälti omat, erilliset kerääjät.
  - Vaikka olisikin samoja kerääjiä, ei ole paljoa vuoropuhelua ostajien kesken
- Jos alueen ostajat käyttäisivät samoja paikallisia ja osaavia kerääjiä/kerääjäverkostoa?
  - alueelle vakiintuisi osaavien kerääjien pooli
    - ➢ parantaisi toimitusvarmuutta ja edistäisi tuotekehitystä
- Alueen metsänomistajat voisivat tarjota erityisesti luvanvaraisia luonnontuotteita keruuverkostolle
    - ➢ keruupaikat lähellä varastoja
- Luonnontuotteiden ympärivuotista saatavuutta parantaisi se, että keruukaudella otettaisiin talteen luonnontuotteita koko vuoden tarpeisiin ja ne säilöttäisiin alueella.

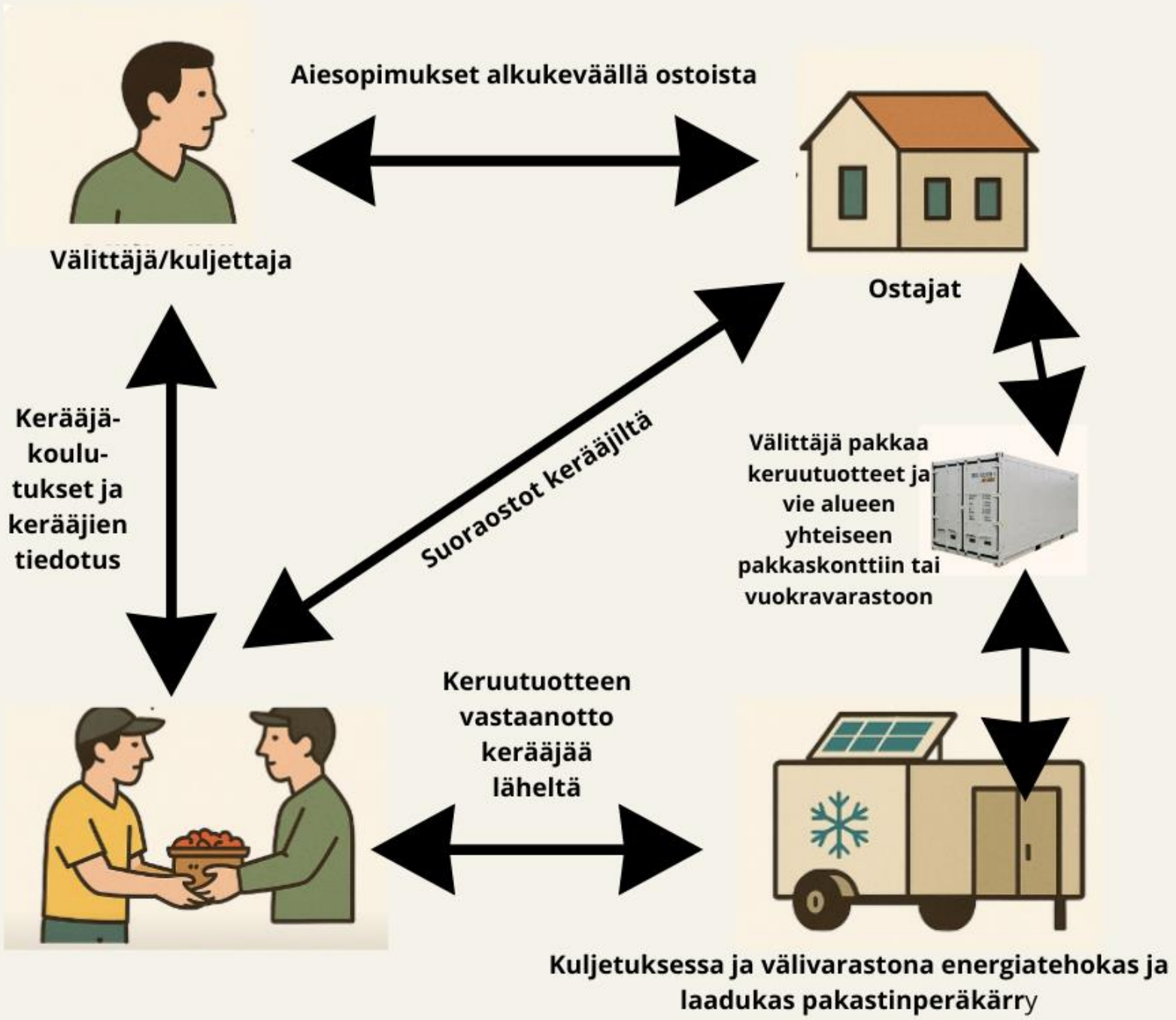

Metsäkeskus

Miksi alueellinen ***ja kestävä*** keruuverkosto?

- **Taloudellinen kestävyys:**
  - Alueellisesti keskitetty hankinta ja varastointi kustannustehokasta –
  - voi mahdollistaa ammattimaisen välitystoiminnan ilman että kulut nousevat liian korkeiksi
- **Sosiaalinen kestävyys**:
  - Paikalliset toimijat mallissa keskiössä – heille tuntuvaa sivutuloa luonnontuotteista sekä paikallisen hyväksyttävyyden lisääntyminen suhteessa luonnontuotteita ostaviin yrityksiin
- **Ekologinen kestävyys**:
  - vähäpäästöisyys alueellisesti keskitetymmästä toiminnasta, mahdollisimman energiatehokkaat varastointiratkaisut, lähialueen luonnontuotteiden hyödyntäminen

Millainen voisi olla alueellinen ja kestävä keruuverkosto?

Teoreettinen malli pääpiirteittäin

- Välittäjä ja alueen useat ostajat tekevät aiesopimukset keväällä x määrästä keruutuotteita
- Välittäjä aktivoi lähialueen osaavat kerääjät kerääjä.fi -alustan ja kerääjien WhatsApp-keskustelualustan kautta
- Kerääjät on sitoutettu keruisiin minimimäärällä verovapaata keruutuloa/kausi – ostajat maksavat kerääjille suoraan esim. mobilepaylla
- Välitysportaan kustannuksien karsinta: varastointi ja pakkaus alueella, tehokkaiden pakkausratkaisujen käyttö, välittäjä ei osta marjaa vaan ainoastaan kuljettaa ja pakkaa sen alueen varastoon – myy ostajille vain asiantuntija- ja kuljetuspalvelun

Metsäkeskus

Miten rakennetaan toimiva keruuverkosto?

Menestyvän verkoston elementit

- Sitoutuneet kerääjät
- Aktiiviset metsänomistajat
- Selkeä koordinaattori
- Luotettava ostajaverkosto
- Toimiva logistiikka
- Digitaaliset työkalut
- Laadunhallinta ja koulutus

Seuraavat askeleet

- alueelliset pilotit
- kerääjäverkostojen vahvistaminen
- metsänomistajien aktivointi
- yhteiset logistiset ratkaisut
- kerääjäkoulutusten lisääminen
- digitaalisten palveluiden kehittäminen

Ratkaisuja:

- yhteiset vastaanottopisteet
- Yhteiskuljetukset
- alueellinen koordinointi
- yhteiset kylmä- ja pakastustilat

Metsäkeskus

Yhteenveto

- Toimivat keruuverkostot tuovat lisäarvoa alueille
- Luovat pysyvämpiä ansaintamahdollisuuksia
  - keräjille
  - metsänomistajille
- Uusia liiketoimintamahdollisuuksia paikalisille yrittäjille
- Takaa varmemman tulonlähteen
- Sitouttaa sekä kerääjät että metsänomistajat yhteistyöhön yritysten kanssa

Metsänomistajien osallistaminen keruuverkostoihin on hyödyllistä, sillä he tuntevat parhaiten omat metsänsä ja niissä esiintyvät luonnontuotteet

Keskeisiä seuraavia kehittämisaskelia

Kerääjien verkostoitumisesta, näkyvyyden parantamisesta ja paikallisen pienyrittäjyyden esiin nostamisesta

Metsäkeskus

Kiitos mielenkiinnosta!

Metsäkeskus

Metsäkeskus – tutustu ja seuraa

Lue lisää meistä osoitteessa metsakeskus.fi.

Tutustu metsääsi ja hoida metsäasioitasi Metsään.fi-asiointipalvelussamme.

Tutustu koulutus- ja tapahtumatarjontaamme.

Tilaa Metsäkeskuksen uutiskirje ja saat ajankohtaisia vinkkejä muutaman kerran vuodessa.

Lue metsäaiheisia juttuja ja blogeja Metsään-asiakaslehdestämme.

Seuraa meitä Facebookissa, Linkedinissä, Instagramissa, Youtubessa ja Spotifyssa.